

Starożytny Rzym

Okresy rozwoju sztuki: Początek państwu rzymskiemu dało plemię Latynów. Rzym założono około VIII w p.n.e. pełny rozwój kultury zaczął się około II w p. n. e , zaś dzieje państwa rzymskiego dzielą się na: **epokę królewską** (do V w p. n. e.)

okres republiki do 31r p. n. e.

okres cesarstwa do V w n. e.

Religia – politeizm – Rzymianie przejęli wierzenia greckie oraz ich bogów, nadając im własne imiona.

Zasięg terytorialny: Władając do V w. p.n.e. jedynie terenami w pobliżu miasta ,później już całym półwyspem ,Rzym następnie podporządkował sobie stopniowo na południu Sycylię, wybrzeża Afryki, na zachodzie Hiszpanię, na wschodzie Macedonię, Bałkany, terytoria Azji Mniejszej i Bizancjum, na północy tereny dzisiejszej Francji, Niemiec, Austrii, Belgii i Wielkiej Brytanii

Sztuka:

Architektura –Najsłynniejsza **świątynia** –rzymski **Panteon** (świątynia wszystkich bogów),

wille, amfiteatry, teatry - (Koloseum), łaźnie czyli **termy** (gdzie oprócz urządzeń służących higienie, mieściły się przyrządy sportowe, biblioteki sklepy itp.) **bazyliki**, (budynki urzędowe, gdzie zawierano umowy handlowe odbywały się zebrania i sądy), **stadiony**, **cyrki**, **akwedukty**,(wodociągi na wysokich arkadach) **wiadukty**, **łuki triumfalne** (łuk Tytusa), **pomniki** (pomnik konny Marka Aureliusza, kolumna Trajana.)

Rzeźba – Chętnie kopiowano rzeźby greckie, tworzone były również realistyczne portrety rzeźbiarskie- **popiersia**. Na uwagę zasługują **reliefy** przedstawiające zbiorowe sceny na lukach triumfalnych i kolumnach.

Malarstwo: głównie malowidła ściennie oraz **mozaiki** (kompozycje z barwnych kamieni wtapianych w zaprawę murarską)

Pojęcia: **atrium**- wewnętrzny dziedziniec domu rzymskiego,

arkada –łuk na dwóch podporach,

bazylika – duża budowla podzielona na 3 lub5 części, gdzie część środkowa była najwyższa.

portyk – ozdobna część budynku przed wejściem głównym, wsparta na kolumnach, dźwigających ozdobny szczyt z tympanonem

zwornik –w łukach zwykle najszerszy, kliniec środkowy .

Rzymskie miasta posiadały regularną siatkę ulic odchodzących od dwóch głównych dróg, na których skrzyżowaniu znajdował się rynek, czyli **Forum**. Rzymianie wprowadzili nowe rozwiązania architektoniczno-budowlane jak: **łuk**, **kopuła**, **sklepienie**, **zaprawa murarska**.

Starożytna Grecja

Okresy rozwoju sztuki:

Okres **archaiczny**- XII –V w. p.n.e.(tereny Grecji zamieszkują plemiona m.in. Dorów i Jonów od których wezmą nazwy dwa style)

Okres **klasyczny** V w. p.n.e. do połowy IV w p. n. e (złoty wiek kultury greckiej) czasy demokracji, państw-miast-(polis) m.in. silnym ośrodkiem Ateny za czasów Peryklesa.

Okres **hellenistyczny** IV w p.n.e. -I w p.n.e. – okres po podbojach Aleksandra Macedońskiego, twórcy ogromnego państwa obejmującego Grecję, Macedonię, Egipt, tereny Azji Mniejszej oraz wyspy morza Egejskiego. Grecja upadła w 146r p.n.e.

Religia – politeizm(wielobóstwo) Grecy snuli o swoich bogach opowieści, czyli **mity**.

Zasięg terytorialny: Południowa część półwyspu Bałkańskiego z Peloponezem i częścią Azji Mniejszej.

Sztuka: starożytnej Grecji rozwijała się w pierwszym1000-leciu p.n.e.

Architektura –Najsłynniejsze greckie **świątynie** stawiano w Atenach za czasów Peryklesa. (Partenon –*świątynia Ateny* na Akropolu), **teatry**(-Epidaur na Peloponezie), **stadiony** (Eida na Peloponezie),

okres hellenistyczny: **ołtarze** (*ołtarz pergamoński*),**biblioteki i gimnazjony**.

Charakterystycznym elementem arch. gr. są **kolumny**: (**doryckie**, **korynckie** i **jońskie**), które będą stosowane w architekturze jeszcze przez wiele stuleci.

Rzeźba – Początki rzeźby greckiej sięgają IX w p.n.e. Najstarsze dzieła –figurki z brązu, kości słoniowej i terakoty o bardzo uproszczonych kształtach. Z czasem wykształcił się **kanon** w sztuce greckiej, odnosił się on do proporcji, które wyznaczano matematycznie według **modułu** (dł. ręki, stopy, głowy). Rzeźby greckie cechuje realizm, rzeźbiono głównie postacie ludzi, bogów, często nago.

Przedstawiciele i ich dzieła: Okres archaiczny- rzeźby **kurosów** ,okres klasyczny - **Polikleit** - *Doryforos*, **Myron**- *Dyskobol*, **Fidiasz** -*Atena Lemnia*, *Atena Partenos*, *Zeus Olimpijski*. Okres hellenistyczny- Lizyp, Praksyteles - Apollo.

Malarstwo: głównie wazowe oraz malowidła ściennie. W zdobieniu ceramiki wyróżniamy style: **-geometryczny, czarnofigurowy i czerwonofigurowy**.

Pojęcia: **tympanon**- trójkątne pole w czołowej i tylniej powierzchni zadaszenia świątyni greckiej, część portyku dźwigana przez kolumny.

fryz- pas dekoracyjny, obiegający świątynię; w metopach fryzu umieszczano dekorację rzeźbiarską.

kontrapost -zasada równoważenia ciała, ciężar całego ciała opiera się na prawej nodze, równoważy go lekkie odchylenie ciała w stronę przeciwną.

Co 4 lata od roku 776 p.n.e. w Olimpii (gaj w Eidzie) urządzano igrzyska ku czci Zeusa. Wraz z rozwojem sztuki greckiej swój rozkwit przeżywały również filozofia i teatr (Ajschylos, Sofokles, Eurypides)